

Slovenska zveza na Švedskem

Slovensko GLASILO

Slovenska BLADET

POLETJE/SOMMAR

ISSN-2000-2173

Št./Nr 71

Letnik/Årgång 19

Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET
Junij 2020, Št./Nr 71, Letnik/Årgång 19

Izdajatelj/Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO (2002) izhaja 4x letno v 580 izvodih

Naslovnica/omslag: Branko Mohorič (slovenske čebele)

Zadnja stran/ sista sidan: Zvonko Podvinski

Za vsebino objavljenjih člankov so odgovorni avtorji. Pisma društev, ki niso člani Slovenske zveze, in oglase posameznikov objavljamo le, če je v glasilu dovolj prostora.

VSEBINA – INNEHÅLL

UVODNA BESEDA – INLEDNINGSORD	3
PREDESDNIK IMA BESEDO	5
SLOVENSKI DOM GÖTEBORG	7
SLOVENSKO DRUŠTVO SIMON GREGORČIČ KÖPING	11
ORFEUM – LANDSKRONA	14
PLANIKA – MALMÖ	16
SKM	20
NEKAJ ZA OTROKE – NÅGOT FÖR VÅRA MINSTA	24
RECEPTI – RECEPT	30
PISMA BRALCEV	34
SMEH JE POL ZDRAVJA –	36
ETT GOTT SKRATT FÖRLÄNGER LIVET	36

Glavni in odgovorni urednici/ huvudredaktörer: **Danni Strazar, Suzana Macuh**

Oblikovalka & slov. lektura / Teknisk redaktör: **Danni Strazar**

Naslovi & lektura šved. besedil / Adresshantering: **Suzana Macuh**

Častna članica uredništva/hedersmedlem: **Augustina Budja Bencek**

Naslov uredništva / Redaktionsadress: **Slovenska riksförbundet i Sverige**

Box 145

731 23 Köping

E-naslov/E-post:

slovenskoglasilo@gmail.com

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 1. septembra 2020!
Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 1 september 2020, adressen ovan!

UVODNA BESEDA – INLEDNINGSSORD

Lepo pozdravljeni!

Ko sem razmišljala, kaj napisati v uvodniku, mi je seveda na misel prišlo veliko stvari, a ne želim pisati zgolj o koronavirusu, ki je pretresel naš vsakdanjik. Nekaj besed pa mu moram vseeno nameniti. Nedvomno nas je tale pomlad milo rečeno presenetila, prebivalcem po skorajda vsej Evropi in po svetu je prinesla stroge karantenske ukrepe, Švedi pa so se odločili za milejši pristop. Celostne analize o uspešnosti ali neuspešnosti strategije oziroma strategij se bodo izvajale pozneje, žal so številke umrlih (in okuženih) pri nas na Švedskem čisto previsoke, vendar se je tudi tukaj v zadnjem tednu malo premaknilo vsaj glede širšega testiranja in sledenja okužbam.

Lahko bi torej še pisala o vseh negativnih posledicah izbruha pandemije, lokalno in globalno, saj je razumljivo, da si pred njimi nihče ne zatiska oči. Ampak ker sama delujem v kulturi (kot prevajalka in učiteljica kitare), bi rada poudarila tudi nekaj drobnih pozitivnih stvari, ki nam jih je na tem področju prineslo to obdobje.

Sama sem v tem času imela različna izjemna srečanja z učitelji po metodi Suzuki iz vsega sveta, učila slovenščino po Zoomu otroke v Malmöju, do katerih se nisem mogla pripeljati, imela ure kitare s svojimi učenci, ko smo nekaj časa izvajali pouk na daljavo, ustanovilo se je ogromno FB skupin, ki so povezale nas, učitelje in glasbenike. YouTube se je razcvetel v poplavi skupnih sodelovanj glasbenikov iz različnih delov sveta. In to je tisto, kar prinaša upanje, da se znamo tudi povezovati, ko je treba.

Pri tem izbruhu se nisem mogla upreti neki drugi misli: to je zgolj virus, ki nas je res prisilil, da smo morali omejiti druženje s svojimi prijatelji, znanci in sorodniki. Imeli pa smo hrano, udobje svojih domov in drug drugega. Glede na položaj v svetu, kjer se politiki igrajo bogove in se mi zdi, da komaj čakajo, da bi lahko šli v vojno drug z drugim, je torej virus vseeno zgolj virus. Ki bo minil, ki ga lahko omejimo in ki je, konec koncev, vplival zgolj na naše druženje. Seveda se zavedam, da bo za seboj potegnil še marsikaj drugega, delovna mesta se zapirajo in posledice te epidemije se bodo še dolgo čutile. Vesela pa sem, da so se vsi tisti, ki jih poznam, uspešno izognili koronavirusu ali pa ozdraveli (žal ni bilo tako za številne druge).

Želim vam lepo poletje, bodite čim več na svežem zraku in naj vam bo vreme naklonjeno, kjer koli že boste. Predvsem pa: imejte se radi, tudi če se ne družite »v živo«. Ob tem lahko rečem še to: kakšna sreča, da živimo v času, ko nas vsaj sodobna tehnika lahko poveže drugače, kot bi nas pred desetletji.

//Danni

Kära läsare!

När jag satt och funderade på vad jag skulle skriva i inledningsorden, kom jag att tänka på flera saker men jag vill inte skriva enbart om Covid-19 som rubbat vår vardag helt och hållet, men jag känner att jag måste få nämna något om det. Milt sagt, så har denna vår överraskat oss rejält. Invånare i nästan hela Europa har tagit vid strikta restriktioner och

karantän, i Sverige har man tagit till något mildare tillvägagångssätt. Hurvida det var rätt val eller inte återstår att se, tyvärr är antalet avlidna och smittade här i Sverige för högt, men under senaste veckan har antalet utförda tester ökat och man kan härröra smittan.

Jag skulle kunna fortsätta skriva om alla negativa konsekvenser pandemin orsakat, både lokalt och globalt, det är tämligen självklart att ingen kan gömma huvudet i sanden för vad som pågår. Eftersom jag själv verkar inom kultursektorn (som översättare och gitarrlärare) vill jag få betona några små men ändå positiva saker som ändå kommit upp till ytan i dessa tider.

Själv har jag under denna tid upplevt exceptionella möten med lärare i Suzuki-metoden från hela världen, lärt ut slovenska till barnen i Malmö via Zoom (eftersom jag inte kunde närvara fysiskt) haft gitarrlektioner med mina elever på distans, det har skapats otroligt många Facebookgrupper som enat oss lärare och musiker. På Youtube kanalen har blommat upp många resultat av samarbeten mellan musiker från hela världen och det är det som ger oss hopp, att vi kan förenas när det behövs.

Under detta utbrott har jag inte motstå att få komma in på andra tankar: att detta är enbart ett virus som fått oss att begränsa vårt umgänge med släkt, vänner och bekanta. Vi har däremot haft mat, tak över huvudet och varandra. Med tanke på läget i världen, där politiker betar sig som gudar känns det som att de bara går och väntar på att få starta uppror mot varann, är alltså viruset ändå bara ett virus. Ett virus som kommer att försvinna, som vi kan begränsa och som summa summarum påverkat enbart vårt umgänge. Självklart är jag medveten om att det kommer att leda till mycket mer, arbetstillfällen som blir färre och vi kommer att under en lång tid framöver känna av konsekvenserna från denna pandemi. Jag är dock glad att alla jag känner har lyckats undvika eller blivit friska från Coronaviruset (tyvärr har inte alla haft den turen)

Jag önskar er en fin sommar, vistas så mycket som möjligt i den friska luften och jag hoppas att ni kommer att ha vädret på er sida, var ni än kommer att befinna er. Framförallt: var måna om varandra även om ni inte kan ses »på riktigt«. Och: vilken tur att vi lever i en digitalt utvecklad värld som kan förena oss på ett annat sätt än det som var möjligt förr i tiden.

//Danni

PRESEDNIK IMA BESEDO

Junij 2020

Spoštljivo vas najprej vse skupaj prisrčno pozdravljam v imenu Slovenske zveze. Znašli smo se v obdobju, na katero ne znamo podati pravega odgovora in se še vedno marsikdo sprašuje, zakaj je prišlo do tega! Zakaj ne moremo imeti normalnega življenja, torej takšnega, kot smo bili navajeni. Svet je utihnil. Situacija, v kateri smo se znašli, nas je pošteno vrgla iz vsakdanjega ritma in nas soočila s seboj. Brez dvoma so pred nami številni izzivi in tudi nove priložnosti za marsikaj, in lahko jih z veliko mero optimizma in osredotočenosti preživimo brez prevelikih čustvenih naporov.

Številni se v trenutni situaciji počutijo malodušni, osamljeni in zamišljeni, ob vsem tem pa ne smemo pozabiti, da včasih nenehno spremljanje družbenih medijev in novic o koronavirusu napora povzroča še večji stres. Pomembno je, da si vsaj deloma omejimo dostop do številnih novic. Dovolj je, če enkrat ali dvakrat dnevno preverimo verodostojne novice in se ravnamo po trenutnih priporočilih.

Velikokrat poslušamo in beremo o hvaležnosti, v tem primeru pa je to še toliko pomembnejše. Vzemite si čas in ozavestite vse, kar vam je v tem trenutku dano – dom in najbližji. Cenite to, kar imate, in se ne izgublajte v iskanju tistega, česar ta trenutek ne morete imeti. Dejstvo je, da je omejitev, kot jo doživljamo zdaj, za marsikoga težko breme. A bolj, ko se bomo osredotočali ne nekaj, kar nam v tem trenutku manjka, bolj bomo temu dajali moč. Zato preusmerite svoje misli v to, kar imate in bodite hvaležni, da ste zdravi in da so zdravi vaši najbližji.

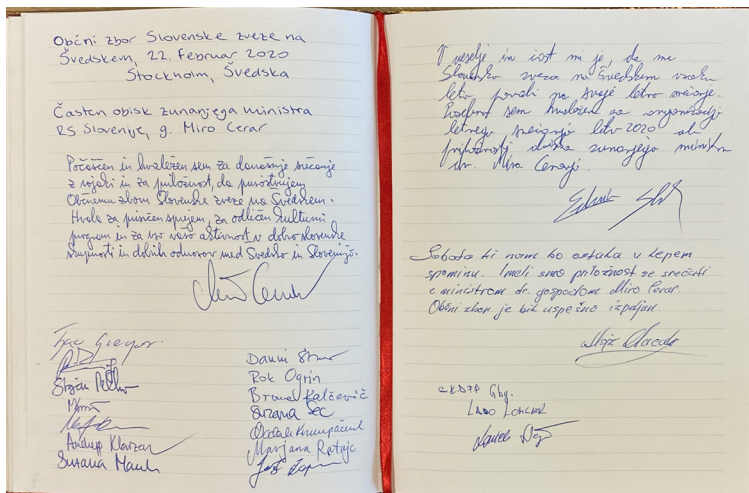
Želim dodati še nekaj besed glede delovanja Slovenske zveze in društev na Švedskem. Delo v društvih in zvezi vseeno poteka, čeprav brez večjih srečanj in druženj, ki smo jih bili vsi skupaj vajeni. Za nami so tudi občni zbori slovenskih društev na Švedskem. V mesecu februarju je bil uspešno izpeljan občni zbor Slovenske zveze na Švedskem, za kar sem zelo zadovoljen, saj si v tem času ne bi mogli privoščiti izpeljave letne skupščine.

Vstopili smo v poletni čas, ki se ga vsi skupaj veselimo. Tako smo že občutili vročino in imeli precej tople pomlad, ki pa povzroča velike skrbi zaradi suše. Vsi skupaj upamo, da ne bo prišlo do vročinske katastrofe, saj si želimo prijetno in dokaj normalno toplo poletje. Ob tej priložnosti vam vsem želim veliko lepih trenutkov in užitkov v poletnih dneh, saj se še ne ve, kako bo z druženjem in s potovanji!

Spoštovani rojaki, člani Slovenske zveze, pred nami je torej čas počitka in letnih dopustov. Morda bomo morali vsi preživeti poletje tukaj v deželi, kjer živimo, zato poskrbimo za

lepo poletno praznovanje vseh praznikov v krogu svojih najdražjih, brez večjega druženja. Spomnimo se tudi pomembnega praznika samostojne Slovenije.

Za konec pa še to: Naj bo dopust prava sprostitev, užitek in hkrati nabiranje novih moči za naprej. Poskrbite drug za drugega, ostanite zdravi in pazite nase in na druge. Ostanimo, kakršni smo, pomagajmo si in upoštevajmo vse institucije, da se bomo čim prej izkopal iz tega obdobja pandemije, ki nas v tem trenutku spravlja v precej slabo voljo brez pravega optimizma do vsakdanjega življenja.

Delo in aktivnosti v Slovenski zvezi

Načrtovano je bilo Binkoštno srečanje vseh rojakov v Vadstena, ki pa je žal zaradi koronavirusa odpadlo.

Praznovanje poletnega solsticija (Midsommar, op. ur.) in slovenskega dneva državnosti si organizirajte vsak po svojih močeh. Naredite si lep dan in pomislite na vse, s katerimi bi lahko bili skupaj. Že to je lepo, da bomo imeli drug drugega v mislih.

V maju smo imeli sestanek upravnega odbora zveze preko Messengerja in vsi člani UO SZ smo bili enotni, da naj se vseslovensko srečanje, ki je obenem 50. obletnica društva Köping, prestavi na naslednje leto. Kar zaboli me pri srcu, ko to pišem, kajti res ne bo nobenega druženja in srečanja slovenskih rojakov na Švedskem. A kaj hočemo, skrb za življenja ljudi in njihovo zdravje je vedno na prvem mestu, tako da je treba stvar jemati resno. Prepričan sem, da bomo s skupnimi močmi preživeli tudi to obdobje pandemije s koronavirusom in bomo potem toliko bolj veseli ob vsakem nadaljnjem srečanju.

Alojz Macuh

Predsednik SZ/ Ordförande Slovenska riksförbundet

e-naslov: slovenska.riksforbundet@gmail.com

SLOVENSKI DOM GÖTEBORG

Novice iz Göteborga

Pred leti je izbruhnila ebola v Afriki in veliko ljudi je umrlo. Zaščitne obleke zdravnikov in medicinskih sester so gotovo pomagale, da se bolezen ni preveč razširila. Umrle so kar takoj pokopali v skupne grobove. Omenjena bolezen sploh ni prišla v Evropo ali Ameriko. Ko so se pojavili znaki nove epidemije s Covid-19 (koronavirusom) na Kitajskem, smo bili v Evropi prepričani, da bo tokrat enako. Toda že dober mesec pozneje je vsa Evropa in tudi ZDA vedela, da ljudje obolevajo in množično umirajo. Politiki na Kitajskem so bili opozorjeni od zdravnikov (ki pa so jih utišali), vendar niso zaprli meja, zato so ljudje (turisti in tisti na poslovnih potovanjih) še naprej potovali po svetu in tako razširili bolezen.

Številke okuženih in umrlih po svetu kažejo, da se bolezen širi med starimi in mladimi, največ seveda po domovih ostarelih. Tudi zdravniki v Italiji se niso mogli ubraniti koronavirusa. Vsi, ki smo starejši od 70 let, naj bi bili v karanteni, se držali doma, če pa smo zdravi in smo zunaj, naj bi držali razdaljo, prav tako naj se ne bi objemali in rokovali.

Zaradi vsega tega so odpovedani koncerti, športni dogodki, polet tega so se univerze in gimnazije zaprle in prešle na pouk na daljavo. Šolarji se učijo od doma preko računalnikov. Res je koronavirus vse obrnil na glavo, podjetja so zaprla vrata. Že samo Volvo je v Göteborgu dal na čakanje več kot 40.000 delavcev. Počasi se odpirajo vrata podjetij in država jih finančno podpira. Restavracije životarijo, ne smejo namreč imeti preveč gostov in predvsem gostje ne smejo sedeti pretesno skupaj. Meje so zaprte in letališča prav tako. Upam, da se bo počasi vse izboljšalo, kot je bilo pred korono, pa ne bo nikoli več.

Ko smo v Slovenskem domu imeli občni zbor, smo v Upravni odbor dobili novo članico Katarino, ki je predlagala, da bi za pusta pekli krofe v dvorani Astridsalen.

In res smo se zbrali, prijetno je bilo, vsega je bilo dovolj: smeha in resnosti, ko smo pekli krofe in flancate.

Kasneje so se nam pridružili še preostali člani in skupaj smo zapeli, popili kavo in še zaplesali. Jože je s seboj prinesel harmoniko in nam je polepšal popoldne. Načrtovali smo tudi barvanje velikonočnih pirhov in Katarina bi nam pokazala, kako ona peče orehovo potico, ki je vedno okusna in lepa. Vse to je padlo v vodo, saj se nismo smeli družiti. Katarina se tudi zelo dobra spozna na sodobne telefone in ker smo nekateri res potrebni pomoči, da bi izboljšali ravnanje z njimi, smo načrtovali srečanje v ta namen, a je tudi to odpadlo.

Maša v cerkvi je bila samo z župnikom Zvonetom, drugi smo jo spremljali po spletu ali pa molili doma. Tudi Vadstene in letošnjega romanja tja ni bilo. Koronavirus nas je prikrajšal za veliko stvari.

Dopustov ni mogoče načrtovati, saj ne vemo, kdaj bodo odprli meje in bodo avtobusi začeli voziti. Tudi tisti upokojenci, ki običajno že spomladi odidejo v Slovenijo, so letos vsi ostali tukaj.

Naši slavljenici

Junij:

Darinka Zupančič, 70 let

Zdravko Pertot, 75 let

Vlado Medica, 75 let

Majda Mlinarič, 70 let

Marija Košak, 80 let

Julij:

Jožef Kregulj, 85 let

Boris Rebec, 75 let

Lenika Jablanovec, 85 let

Avgust:

Angela Bohneč, 80 let

Ker danes praznujete rojstni dan,
naj sreča k vam se poda,
naj izpolnijo se vse želje vašega srca
in v srcu prijateljstvo živi
ljubezen pa naj bo vodnik vseh poti.
Naše lepe želje za vaš praznik.

Prihoda pomladi ni ustavil nihče in spomladansko cvetje krasi naše vrtove, drevesa so postala zelena, le veter noče in noče nehati pihati. Tudi v maju je lahko aprilsko vreme s točo in dežjem. Upamo na malo več toplote, saj se je delo na vrtu že začelo.

Mogoče sem preveč pisala o koronavirusu, vendar je to del našega trenutnega življenja.

Želim vam, da se vam virus izogne. Pazite nase in upajmo na boljše čase.

Za Slovenski dom zapisala Marija Kolar

Opomba uredništva: ker smo imeli dovolj prostora, izjemoma v tej številki objavljamo več fotografij na društvo.

SLOVENSKO DRUŠTVO SIMON GREGORČIČ KÖPING

Vedno so lepi in nepozabni občutki iz leta v leto, še posebej pa je prijetno pri srcu, ko načrtujemo skupno druženje za binkoštni praznik. Vsako leto imamo priprave na romanje, da skupaj preživimo ta lep binkoštni praznik. Praznično dogajanje v Vadsteni je do zdaj vedno bilo zares prijetno in sproščeno. Vadstena je zelo lep kraj in seveda tudi pomemben za romarje, še bolj pa za člane društva Simon Gregorčič Köping, ker smo res ponosni romarji na ta binkoštni praznik.

Mnogo od nas romarjev si želi še vrsto let takšnih srečanj za binkoštno praznične dni. Letošnje romanje je zaradi koronavirusa odpadlo in seveda nam bo to srečanje letos manjkalo. Vendar pa je razumljivo, da se vsi držimo navodil, ki jih od pristojnih organov prejemo iz dneva v dan. Optimistično glejmo naprej, da se bo prihodnost razvila čim boljše.

Spoštovani, spremembe so hitre in nepozabne, trenutnega obdobja, v katerem smo, zagotovo ne bomo pozabili. Mnogo je ljudi, ki se radi srečujejo drug z drugim in si kakor koli pomagajo, in vse to sedaj sameva, dnevi so nekako dolgočasni in pust, obenem pa tudi čedalje bolj skrb vzbujajoči, kako se bo vse to končalo. Vedno bolj se vsi skupaj sprašujemo, kdaj se bo vrnil tisti čas, ki smo ga bili navajeni.

Odgovori so seveda različni, pa vendar vsi skupaj in vsak posebej poskrbimo, da čim hitreje prebrodimo ta čas in da zaživimo tako, kot smo navajeni. Kot predsednik društva želim vsem obilo zdravja in potrpljenja, predvsem pa, da ohranimo stike preko mobilnih aplikacij, kolikor se le da. Želim si, da te navade in stike obdržimo še dolga leta.

OBVESTILO VSEM ČLANOM DRUŠTVA IN VSEM ROJAKOM

Spoštovani člani društva »Simon Gregorčič Köping in vsi rojaki!

V letošnjem letu, natančneje 3. oktobra, je bilo načrtovano vseslovensko srečanje vseh rojakov na Švedskem, hkrati z okroglo 50. obletnico delovanja društva Köping, ki pa zaradi pandemije (koronavirusa) odpade. Vse skupaj bo prestavljeno na naslednje leto, tudi takrat v mesecu oktobru (2021).

Gre za dolgoročno načrtovanje in priprave, zato smo se morali že zdaj odločiti, da naredimo ta korak, saj je zdravje na prvem mestu in na nas je, da naredimo, kot od nas zahtevajo pristojne institucije. Hvala za razumevanje in že zdaj vabljeni, da načrtujete udeležbo na tem jubilejnem srečanju naslednje leto.

Čestitke članom društva

Čestitke vsem, ki ste v tem spomladanskem času slavili rojstne dneve.

Danes je tvoj dan, zato pozabi na vse, kar slabega je bilo, in vse, kar nikoli več tako ne bo!

Na svetu mnogo je stvari, ki si jih želiš, in je mnogo stvari, ki si jih zapomniš, so skromne besede, ki pomenijo veliko, in so prijateljstva, ki obstajajo. Samo enkrat v življenju se okrogla obletnica slavi, dragi slavljenici, med njimi ste tudi vi.

Dokler imamo spomine, obstaja preteklost, dokler imamo upanje, nas čaka prihodnost, dokler imamo dobre prijatelje, je lepa sedanost.

Vse najboljše vsem za rojstni dan, veliko sveč na torti letos nam gori,

enkrat ali dvakrat pihneš, pa ugasneš jih. Še dolgih, zdravih, srečnih, veselih in zadovoljnih let si za naprej naberi, to želi vam vsak od nas.

Z iskrenimi željami od vseh članov in prijateljev društva "Simon Gregorčič"

Många gratulationer på er födelsedag! Jag vet att det varit tufft för många av er under den senaste tiden men jag hoppas att tiden vi har framför oss ger dig den lycka du förtjänar.

Grattis till er alla i föreningen som fyller år, jag önskar er allt väl på födelsedagen!

Alojz Macuh

Predsednik društva Simon Gregorčič

Ordförande Slovenska föreningen Köping

ORFEUM – LANDSKRONA

SPD ORFEUM

Prišla je pomlad in kar nekajkrat sem pomislila, kako dobro je, da smo letos že izvedli koncert ob 8. februarju tik pred izbruhom pandemije. Tako smo vseeno naredili nekaj na področju kulturnega delovanja, saj smo zdaj nekoliko omejeni z načrtovanji. Če bo vse po sreči, se vseeno jeseni obeta kar nekaj stvari v Stockholmu in tudi na jugu Švedske.

V Stockholmu, kjer pouk izvajam preko Orfeuma, sem konec marca odpovedala srečanja z najmlajšimi, saj je bilo na začetku precej negotovo. Ker aprila tako ali tako nismo načrtovali srečanj in ker se mi je zdelo, da se je stanje nekako umirilo, oz. ker sem pač v glasbeni še vedno poučevala na licu mesta, sem se odločila, da tudi v Stockholmu nadaljujemo. Maja smo se dobili dvakrat, naprej pa znova jeseni. Prijazno vabljeni že zdaj.

Kar se tiče delovanja v zadnjih mesecih, so se zaradi pandemije Covid-19 dejansko samo ustavila moja potovanja v Malmö, **kjer v slovenskem društvu Planika izvajam slovenščino, ki jo obiskujejo otroci članov Planike** in tudi Orfeuma. Pouk slovenščine v Malmöju finančno podpira tudi Slovenska zveza, društvo Planika pa zagotavlja prostore in skrbi za formalnosti. Vesela sem, da lepo sodelujemo.

Vendar izbruh pandemije ni ustavil našega dela in sem že takoj po odpovedi pouka sredi marca vzpostavila poučevanje po Zoomu. S spletnim poučevanjem imam sicer že kar nekaj izkušenj od prej (individualni pouk), zato je bilo zanimivo, ko se nas je zbralo več na kupu. Tako smo se vsakih 14 dni srečali z najmlajšimi, s skupino otrok iz 3. generacije in tudi s skupino, kjer so novi priseljenci.

NA SLIKI: mlajša in starejša skupina otrok

Ob tej priložnosti moram še posebej pohvaliti najstarejše učence (vsi tretja generacija) iz **društva Planika v Malmöju**, ki so mi ob konca maja, ko sem rekla, da če želijo, imamo pouk lahko zadnjič, rekli, da ne, bi še kar imeli, ker je super imeti slovenščino takole. Savannah, Hannah, Frida, pa tudi Anna in Alexander: res ste enkratni učenci!

Vsem našim članom Orfeuma in vsem bralcem želimo lepo poletje! /Danni Stražar

Martina, udeleženka slovenskih uric v Stockholmu, vam pošilja pozdrave pred poletjem.

PLANIKA – MALMÖ

SKD Planika Malmö – junij 2020

Planika za 2 dni prehitela Covid-19

Da, prav ste prebrali; prehiteli smo ga tako, da smo v soboto, 7. marca 2020, v društvenih prostorih proslavili dan žena. Bilo nas je kakšnih 30, dobro smo jedli in pili, na mestu pa je bil tudi Planikin ansambel JAT, ki je igral na vse pretege, plesali pa so samo trije od 15 parov. Trije od 15? Razlaga je preprosta. Ta večer so občinstvo tvorili ljudje, ki niso več tako okretni, pa se jim je zdelo boljše, da sedijo. Oglejte si fotografije, ki jih je posnel in prispeval predsednik društva Rudi Belec.

Pohvaliti moramo upravni odbor Planike, ki je poskrbel za večerjo in z rožami obdaril ženske. To soboto je bil virus še doma v kitajskem Wuhanu, več tisoč kilometrov proč, 2 dni pozneje pa že na Švedskem, kjer se je presenetljivo naglo razširil. Ker nič ne kaže, da se bo stanje v kratkem spremenilo, je Planika do nadaljnjega prisiljena preklicati vse že najavljene prireditve. Tako odpadeta romanje v Vadsteno 30. maja in društveni piknik 13. junija, 2020. Člani so o spremembah že obveščeni. Za drugo polletje ni mogoče z gotovostjo napovedati ničesar, ker je vse odvisno od tega, kako se bo pandemija razvijala.

V 82. letu starosti je po hudi bolezni preminil dolgoletni član Planike Johann Bratuschek, od katerega smo se poslovili 11. maja. Soprogi in sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

Jožef Ficko

Kronika – Planika Malmö, 1997 do 2014

Nadaljevanje iz prejšnje številke Slovenskega glasila:

Tisti čas je Planika zašla v resno materialno in duhovno krizo, ki jo lahko deloma pripišemo spremenjenim razmeram. Močno so se zmanjšale mestne dotacije, načeti pa so bili tudi odnosi med člani in Upravnim odborom, ki ljudi ni sproti obveščal o stanju v društvu. Z izvolitvijo v UO sem dobil vpogled v odnose med člani odbora. Ugotovil sem, da so se sicer trudili, vsak po svoje je skušal opraviti, kar mu je bilo naloženo, ni pa bilo nikogar, ki bi usklajeval delo. Dobro se spominjam, da me ni nikoli nihče vprašal, kaj počnem, nekako samoumevno pa je bilo, da bo ob koncu leta vse v najlepšem redu. Velike težave smo imeli tudi s plačevanjem najemnine.

Proti koncu leta 1998 smo na enem od sestankov UO sklenili, da je čas za menjavo, ter na občnem zboru januarja 1999 tudi odstopili. Pogovarjali smo se tudi, če bi kdo želel delati v novem UO, vendar so vsi razen mene odgovorili z odločnim ne. Jaz sem se odločil, da bi sprejel mesto tajnika, vendar le v primeru, da vodstvo društva prevzameta dve ženski. Vsi vemo, da so ženske manj konfliktno kot moški, bolj pa jih poslušajo in upoštevajo tudi člani društva.

Občni zbor januar, 1999; volitve so potekale točno tako, kot sem si zamislil in na tiho želel. Predsedniški položaj je zasedla Ivanka Franseus, podpredsednica je postala Marjeta Pagon, tajnik Jožef Ficko, blagajnik Jože Kenič in član Jože Bergoč. Ivanka in Marjeta sta bili v društvu aktivni, vendar na položaju čisto sveži. Kenič je bil blagajnik že poprej, Bergoč je bil že predsednik in še kaj, ter jaz, zadnji dve leti tajnik. Na prvem sestanku smo se dodobra seznanili in sprejeli prve odločitve, predvsem kar se tiče reda na sestankih in skupščinah. Dogovorili smo se tudi, da bomo trdo delali in poskusili z vsemi sredstvi društvo spraviti na zeleno vejo.

To je pomenilo, da bo treba Planiki nameniti več časa in si zagotoviti podporo naših partnerjev, s katerimi smo bili poročeni, ali skupaj živeli. To je uspelo vsem, le meni ne. Moja takratna soproga je menila, da bi čas lahko bolj koristno porabil za kakšno drugo delo, ne pa za Planiko in učenje. Ravno takrat sem namreč opravljal računalniški tečaj, na katerega me je delodajalec poslal vsakič, ko smo menjali programe.

Ivankin soprogr Franc in Marjetin Andrej, dobra rokodelca, sta bila aktivna in tudi prepevala v pevskem zboru ter pomagala, kadar je bilo treba. Kenič in Bergoč sta imela za partnerici Švedinje, ki sta pridno obiskovali društvo ter tu in tam kaj postorili. Bergočeva Essie se je celo naučila nekaj slovenskih besed in pesmi. Jaz sem vedno veliko bral in če je bilo le mogoče hodil v opero in na koncerte klasične glasbe. Vse to je moja soproga globoko prezirala, zato sva se sporazumno in brez večjih pretresov razšla.

Keniča in Bergoča sem precej dobro poznal, Ivanko in Marjeto pa malo manj. Vedel sem, da delata v zdravstvu, po nekaj srečanjih in razgovorih pa sem začel verjeti, da nam bo uspelo, kar smo si zadali. Njun kultivirani, umirjeni govor je bil tako rekoč jamstvo, da ne bo prišlo do konfliktov.

Spomnim se, ko je prišel v Planiko na razgovore takratni predsednik Slovenske zveze Ciril Stopar. Naši dve dami sta ga dobesedno očarali. Od tega dne smo s Slov. zvezo tesno sodelovali.

Ustanovili smo tudi različne tečaje: tečaj kuhanja, angleškega in italijanskega jezika, jih prijavili na ABF in na račun tega dobili letno od 15 do 20 tisoč kron. Najmanj toliko smo dobili tudi od Slov. zveze, ker smo tako rekoč podvojili število članov. Materialni položaj se je v prvih treh letih občutno popravil, za kar se moramo zahvaliti tudi vodjem krožkov; Marjeti Pagon, Mariji Ščulac, in dirigentu Johannesu Likarju. Nadaljevanje naslednjič.

Jožef Ficko

SKM

Pred, med in po koronavirusu na Švedskem

Stanje na Švedskem 5. junija 2020

Potrjeni primeri: 42.939

Ozdraveli: 4.971

Smrti: 4.639

Švedska kot razvita država, vsaj takšna je bila do nedavnega in je verjetno to tudi sedaj, je v primeru koronavirusa izbrala svojo pot, pot čredne prekuženosti. V medijih je precej vidno vlogo zagovornika takšnega pristopa odigral državni epidemiolog Anders Tegnell. Sicer pa je poleg njega še kdo, ki nosi del odgovornosti za napačne odločitve.

V glavnem so se naši rojaki, predvsem prva generacija, samoizolirali, torej odšli v domačo karanteno. Hvabogu vsem, ki imajo otroke, da so jih pomagali oskrbovati z vsem potrebnim za življenje. Seveda je bilo številne v srcu vseeno strah, da se ne bi okužili, saj gre v veliko primerih za ljudi, ki spadajo v rizično skupino. Kot narodni dušni pastir sem vesel, da smo s tem ali onim ohranjali stike preko telefona. Še bolj sem pa vesel, ker so se rojaki med seboj klicali in tako pokazali tisto skrbno ljubezen in pozornost drug do drugega.

Sam sem kot duhovnik skrbel za redno maševanje, v glavnem zjutraj ob 8. uri, ko so bili pri sveti maši le po dva ali trije ljudje. Seveda sem maševal na potrebni razdalji in ljudi tudi povabil k prejemu sv. obhajila na roke, kar so v glavnem upoštevali in skušali razumeti.

Ko me je sobrat David Taljat iz Švice v zavzetem pogovoru pregovoril k temu koraku, sem se tudi sam opogumil maševati v ŽIVO preko Facebooka ob nedeljah zgodaj zjutraj, da nisem bil komu napoti oz. da sem imel popolni mir. Tako sem v času velikonočnih praznikov celo dvakrat pripravil v spomin na pokojnega nadškofa Alojza Urana njegove solo pesmi in seveda v mesecu maju tudi Marijine pesmi, da bi se tako zahvalil med drugim tudi za njegov dvojni obisk na Švedskem. Zadnji njegov obisk je bil leta 2011, ko je na binškoštnem vseslovenskem romanju v Vadsteno k Sv. Brigiti Švedski birmal pet mladih fantov in deklet iz Göteborga. Čudoviti spomini, ki kličejo k eni sami hvaležnosti, saj sva se z g. nadškofom potem srečevala bolj ali manj vsako leto poleti v Šentvidu nad Ljubljano, ali pa na Sv. Višarjah. Zadnja sv. maša po spletu je bila na same Binkošti.

Ko sem se v petek, 13. marca, vrnil s pomladanske pastoralne konference iz Münchna, sem potem še zadnjič maševal v Jönköpingu in v Göteborgu. Potem pa sem tudi sam ostajal doma. Seveda je čas moje »karantene« mineval pestro, a vendar bolj umirjeno. Vesel sem vseh tistih lepih sprehodov predvsem pozno popoldan, kateri so se bolj ali manj končali s sončnim zahodom, ki sem ga podelil s prijatelji na Facebooku.

Kmalu po vrnitvi nazaj na Švedsko me je čakal »naporen« pogreb v krogu mlajše družine, ki je v četrtem mesecu nosečnosti izgubila svoje malo bitjece. Hvaležen sem staršema in sestrici tega deteta, ki so tako lepo pripravili zadnje slovo. Odiiti v takšnem primeru na teren k ljudem ni lahko. Kaj reči, kaj spregovoriti srcem, ki so neizmerno žalostna in trpijo ob takšni življenjski preizkušnji? Hvala trem mamam Ireni, Suzani in še eni Suzani, ki so mi pomagale, prvi dve s pričevanjem, tretja pa s prevodom pričevanj in pogrebne nagovora v odlično švedščino. Samo zadnje slovo je bilo zelo ganljivo in je nagovorilo ter potolažilo starše in sestrico z upanjem v svetlejšo prihodnost.

V slabih treh mesecih sem obiskal starejšo rojakinjo in ji odnesel sv. obhajilo, na žalost pa nisem mogel do drugih dveh rojakov, ki sta v domu za ostarele. Prav domovi za ostarele so »plačali« največji davek smrtnosti zaradi koronavirusa.

Letos nam ga je koronavirus »pokronal«, saj je zaradi njega odpadlo binkoštno romanje in vseslovensko srečanje v Vadsteni. 45 polnih let so se zbirali rojaki z vse Švedske pri sveti Brigiti Švedski. In da ne bi bila romanja povsem prekinjena, sem na binkoštno soboto sam zjutraj maševal v Göteborgu, potem pa sem se kot romar podal v Vadsteno, kamor sem prispel zgodaj popoldne in se tam zadržal kar nekaj uric. Romanje v Vadsteno sem seveda začel pri slovenski lipi, kjer sem v živo nagovoril rojake preko Facebooka, kar je bilo zelo lepo sprejeto in so me ljudje pohvalili za domiselnost glede samega obiska v Vadsteni.

Pri sveti Brigiti Švedski sem se v molitvi spomnil vseh živih in rajnih romarjev, vseh gostov iz Slovenije, Švice, Nemčije in od drugod, kakor tudi vseh, ki so vodili slovesno bogoslužje, sodelovali z branjem, ministrirali, vseh predstavnikov naše države Slovenije, naj bodo to ministri oziroma veleposlaniki in njihovi sodelavci na veleposlaništvu.

Posebej sem se spomnil tudi članic in članov Misijskega pastoralnega sveta, pa tudi vseh pomočnic in pomočnikov pri strežbi v dvorani in pri organiziranju tombole. In seveda tudi vseh birmank in birmancev, krščencev ter prvoobhajancev, organistov, zborovodij in vseh, ki so v vseh preteklih letih poskrbeli za slovensko vzdušje na romanju za Binkošti v Vadsteno. Hvaležnost za slovensko bandero, na eni strani brezjanska Marija, Kraljica Slovencev ter bl. Anton Martin Slomšek na drugi strani, vse to je izraz dobrotnikom tega bandera in zahvala Vladu Pečniku, ki je skupaj z Janezom Stražarjem poskrbel za okovje s palicami vred. Tu moram omeniti tudi dobrotnike slovenske lipe, ki smo jo posadili leta 1998, leto pred srebrnim jubilejem romanj v Vadsteno leta 1999. Hvala Roži in Vinku Tomažič za vsa zavzetost in pomoč, da raste lipa na vrtu pred gotsko cerkvijo, ter pastoru Kjellu Karlssonu, ki se je zelo zavzel za posaditev lipe.

V času koronavirusa sem bil vesel tudi nekaterih obiskov mlajših družin, kakor je bila želja in kolikor sem bil kot duhovnik v pomoč, celo tudi s sv. mašo v družinskem krogu. Bogu hvala za vse te darove, za ves blagoslov!

Stari pregovor pravi: vsako zlo je za nekaj dobro. Upam, da smo se vsi iz te hude preizkušnje kaj koristnega naučili. Čas se je zaustavil in z njim tudi mi. Tisto človeško je prišlo bolj na površje. Ni najpomembnejše imeti, ampak biti, torej biti dober človek. Ničesar materi-

alnega ne bomo odnesli na oni svet, ampak samo dobra dela. Upam, da smo se vsi skupaj naučili v svojih družinah tudi več in skupaj moliti.

Koliko je ljudem manjkala sv. maša, srečanja po njej, slovenska beseda in pesem, ve vsak zase. Vesel sem vseh izrazov hvaležnosti ljudi ob sv. mašah v maternem jeziku tudi preko interneta in za duhovno obhajilo v teh težkih časih. Ob vseh preizkušnjah s koronavirusom bodimo drug do drugega obzirnejši, drug do drugega bolj pozorni. Predvsem pa sprejmi-mo v vsakdanjo molitev ves naš narod doma in po svetu, posebej tudi v Skandinaviji, kjer živijo mnogi naši rojaki. Sv. Brigita Švedska in blaženi Anton Martin Slomšek, prosita za nas!

Vaš hvaležni Zvonko Podvinski

NEKAJ ZA OTROKE – NÅGOT FÖR VÅRA MINSTA

Ker nam je tokrat zaradi manjšega števila prispevkov druŝtev ostalo nekaj več prostora, sem se odločila, da pred poletjem malce bolj razveselim otroke. Gradivo sem dobila od svojih učiteljskih kolegov, ki poučujejo slovenščino kot dopolnilni pouk v Evropi.

IŠČEM ŠE COPATE
ZA SVOJE MAČJE BRATE.

IŠČEM RDEČE HLAČKE
ZA ŠTIRI DIVJE MAČKE.

IŠČEM TOPLO JOPICO
ZA PREHLAJENO OPICO.

IŠČEM NOVO LUTKO
ZA NAŠO RJAVO PUTKO.

IŠČEM KOS POTICE
ZA LAČNE VEVERICE.

IŠČEM KAKŠNO ŽOGO
ZA ŽALOSTNO STONOGO.

IŠČEM ZLATE UHANE
ZA LIŠPAVE PODGANE.

ZDAJLE IŠČEM ROBČEK
ZA SVOJ ČRNI GOBČEK.

ZDAJ SI UMIVAM SMRČEK -

DA BOM MAČJI SRČEK.

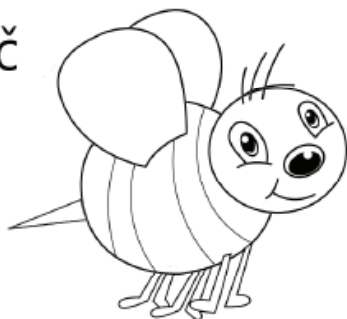

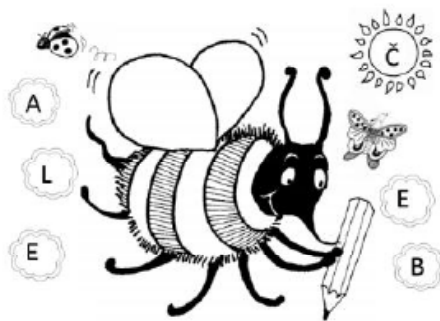
V ČEBELNJAKU

POBARVAJ ČEBELO.

Čč

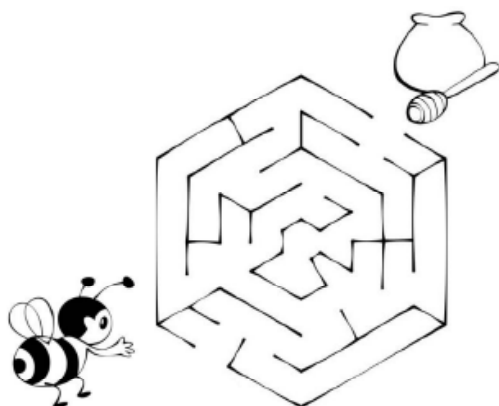
POMAGAJ ČEBELICI NAPISATI NJENO IME.

ČEBELA

POMAGAJ ČEBELICI, DA BO NAŠLA POT DO MEDU.

POBARVAJ ČEBELNIAK.

ČEBELJA ABECEDA

RAZVRSTI BESEDE PO ABECEDI.

DELAVKA

ŽELO

ČMRLJ

MED

ROJ

KRALJICA

ČEBELA

MATICA

PANJ

TROT

SATJE

ČEBELNIAK

ČEBELJA PREMETANKA

DEM _____

JANP _____

OLEŽ _____

CATIMA _____

VECT _____

IKP _____

TORT _____

BELEČAR _____

TOVASEJ _____

JOR _____

VSE ČRKE SO SE MI
ZAMEŠALE. MI JIH
POMAGAŠ UREDITI V
BESEDE?

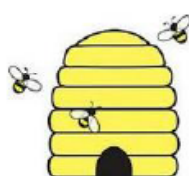

ČEBELJA SKRIVANKA

NAJDI SKRITE BESEDE IN JIH OBKROŽI. ČRKE, KI TI BODO OSTALE, PA TI BODO POVEDALE IME ČEBELJE PASME, KI JE NASTALA NA SLOVENSLEM.

Č	E	B	E	L	N	J	A	K	K
R	A	T	O	R	T	N	J	S	R
K	R	A	L	J	I	C	A	A	K
C	J	S	O	A	S	M	T	R	A
V	L	D	A	L	A	K	Č	A	K
E	R	E	I	T	E	V	E	L	V
T	M	M	I	N	J	Ž	B	E	A
K	Č	C	K	O	A	E	E	B	L
I	A	Z	R	G	Q	W	L	E	E
P	N	X	P	A	N	J	A	Č	D

CVET	ČMRLJ	MED	ROJ
ČEBELA	DELAVKA	NEKTAR	SATJE
ČEBELAR	KRALJICA	PANJ	TROT
ČEBELNIJAK	MATICA	PIK	ŽELO

GESLO: _____

** Rešitev najdeš na zadnjih straneh našega glasila.

RECEPTI – RECEPT

Švedske mesne kroglice

Vir: <https://odprtakuhinja.delo.si>

(članek je bil objavljen 7. marca 2020 v časopisu Delo/Odprta kuhinja in na spletu)

Švedske mesne kroglice («svenska köttbullar») je po svetu ponesla Ikea, v Stockholmu pa so najbolj znane tiste, ki jih pripravljajo v restavraciji Meatballs for the People. Poiskali smo še slovenskega kuharskega mojstra Boštjana Pristovnika, ki je po devetih letih dela na Švedskem že kar na »ti« z njimi.

Ikona švedske kuhinje, Cajsa Warg – lahko bi ji rekli kar švedska Felicita Kalinšek – je že sredi 18. stoletja v kuharski knjigi omenila mesne kroglice. O tem, kako so postale del skandinavske kulinarike, pa kroži več različnih teorij. Še najbolj razširjena je ta, da so na sever Evrope prišle z Bližnjega vzhoda, iz Turčije ali z Balkanskega polotoka. To nam omeni tudi slovenski kuharski mojster Boštjan Pristovnik, ki živi na Švedskem.

Krompir, omaka in brusnice

Pa pojdimo v Ikeo, a ne po pohištvo, temveč na oddelek s hrano, ki ima sedež v mestu Malmö na jugu Švedske. Tam nam je Vera Mertes Banchereau pojasnila, da so tradicionalne švedske mesne kroglice narejene »iz govedine in svinjine – razmerje med njima je lahko različno. K mletemu mesu največkrat dodamo moko, čebulo, jajca, sol, začimbe in malo vode. Največkrat jih postrežemo s krompirjem oziroma pire krompirjem, s kremno omako in brusnično marmelado, ki na krožnik prinese okus po Švedski.«

Mesne kroglice so del kulinarične ponudbe v vseh 436 Ikeinih trgovinah po vsem svetu, zamrznjene boste našli tudi na oddelku z živili, ki je prav tako sestavni del pohištvenih trgovin. Ob njihovi vsesplošni prisotnosti ni čudno, da so nam iz Ikee poslali kar cel niz predlogov, ko smo jih vprašali, kako lahko postrežemo to slavno jed. Pravijo, da jim lahko dodamo pečen krompir, posut s sirom in svežimi začimbami. Z zelenjavo pripravljene kroglice bi v Ikei postregli s popečeno cvetačo, piščančjim bi namenili družbo stročjega fižola in češnjevih paradižnikov, medtem ko bi ribje kroglice gratinirali in začinili s kopro.

Široka paleta okusov

Trgovine švedskega trgovca s pohištvom menda prodajo kar milijardo mesnih kroglic na leto. Veliko manj, a še vedno precej – 11.000 na teden – pa jih za lačno ljudstvo spečejo v restavraciji Meatballs for the People, kjer se lahko pohvalijo z neverjetno paleto okusov. Kot zanimivost: kroglice naredijo iz govedine, svinjine, teletine, jagnjetine, perutnine, konjskega mesa in divjačine (divje svinje, srne, losa, celo medveda). Imajo še ribje, narejene iz lososa, rakcev, ščuke ali trske, naročite pa lahko tudi takšne brez mesa.

V oblegani restavraciji, ki so jo odprli šele leta 2013, nam tudi pojasnijo, da se kak dan pred njihovim lokalom vije 15-metrška vrsta. In dodajajo, da si nihče ni mislil, da bo restavracija, morda celo edina na Švedskem, ki je osredotočena zgolj na mesne kroglice, tako

hitro postala svetovno znana. »Piše nam vsaj en novinar na mesec, prošnje za izjave se vrstijo iz Japonske, Avstralije in Amerike,« pravi Peder Smith, direktor podjetja Bockholmengruppen, katerega del je ta restavracija.

Stroj za mesne kroglice

Še ta zanimivost: restavracijo Meatballs for the People je zasnoval Mathias Pilblad, ki se je pred nekaj leti s potovanja po Italiji vrnil »z velikim nasmeškom na obrazu, v rokah pa je imel še večji stroj za izdelovanje mesnih kroglic«.

Priznamo, da v našem malem uredništvu za kaj takega še nismo slišali, ampak za poklicne kuhinje prav zares obstajajo avtomati iz nerjavnega jekla, morda še najbolj podobni ogromnim aparatom za mletje kave. V lij namesto kave vsuješ mesno (ali kako drugo) maso in iz stroja se le nekaj trenutkov pozneje prikotajo popolne kroglice.

Kaj je torej skrivnost švedskih mesnih kroglic? V restavraciji Meatballs for the People seveda začnejo pri mesu: »Vedno uporabimo drobno mleto meso, ne glede na to, za kakšno vrsto mesa se odločimo. Če bo zmleto preveč na grobo, bomo zelo težko naredili lepe majhne kroglice, ki bodo obdržale obliko.«

Sol in kosmiči

Naslednji korak je sol: »Sol dobro premešamo z mesom, ampak nikar ne pacajmo preveč časa.« Potem so tu še ovseni kosmiči, kajti ti »poskrbijo za sočnost in so v mesnih kroglicah veliko bolj dobrodošli kot drobtine, ki bi jih morda marsikdo uporabil«.

Gremo naprej, k čebuli, ki jo »na drobno nasekljamo in popražimo, da postane mehka. Če jo bomo nasekljali preveč na grobo, bomo težko oblikovali majhne kroglice oziroma bo čebula padala iz njih, zato se pri sekljanju kar lepo potrudimo.«

Štedilnik, nato v pečico

Smo še kaj pozabili? »Priporočljivo je, če masa v hladilniku počaka eno uro. Morda še to: kroglice oblikujemo z mokrimi rokami. In maslo: 80 ali 100 g ga potrebujemo za srednje veliko ponev. Pečemo na srednje močnem ognju, vmes lahko vzamemo žlico in kroglice polivamo z maslom, ki cvrči v ponvi, saj se morajo mesne kroglice skoraj cvreti, da dobijo karamelizirano in hrustljivo skorjico. Priporočamo, da začnete peči na štedilniku, potem nadaljujete v pečici,« še nekaj nasvetov za začetnike nanizajo v restavraciji Meatballs for the People.

Kot pravijo, lahko poskusite po tem receptu: na kilogram mlete teletine gre 100 gramov ovsenih kosmičev. Kosmiče namočimo v 1,5 dl mleka in jih pustimo stati 15, 20 minut, da vpijejo tekočino. Maso solimo, počasi dolijemo malo smetane (ne preveč, sicer dobimo preveč tekočo zmes) ter vmešamo napojene kosmiče in srednje veliko čebulo, lepo drobno nasekljano in prepraženo po prej zapisanih navodilih.

Na otroškem jedilniku

A to je le okviren recept – bolj natančnega je s severa Evrope poslal slovenski kuharski mojster Boštjan Pristovnik, ki že devet let kuha na Švedskem. Živi v šestem največjem švedskem mestu Västerås, kjer vodi kuhinjo restavracije Brasserie Stadsparken.

Pove nam to zanimivost: »Na Švedskem so mesne kroglice zelo priljubljene med najmlajšimi, ki jih doma za večerjo najraje jedo z makaroni, torej špageti in kečapom. V restavracijah jih največkrat postrežejo v kremasti omaki, zraven dodajo krompirjev pire. Na krožniku ne smejo manjkati vložene kumarice in brus-nice, zmešane s sladkorjem v pravilnem razmerju, da nastane sladko-kisla omaka. Švedske mesne kroglice so obvezna hrana ob vseh večjih praznikih, kot sta božič in velika noč.« Kakor opaža, jih ima »večina restavracij na Švedskem zapisane na otroškem jedilnem listu«.

Vprašali smo ga, ali nam lahko zaupa še kak trik, ki ga uporablja pri pripravi te kulturne švedske jedi? »Meso mora biti mešano, torej svinjsko in goveje. Seveda obstaja več receptov in nasvetov, kako priti do sočnih in okusnih mesnih kroglic. Moja skrivnost je ta: dodamo mineralno vodo in dosti ljubezni,« ob koncu pogovora z nasmeškom pristavi Boštjan Pristovnik.

Recept za švedske mesne kroglice

Tako jih pripravi slovenski kuharski mojster Boštjan Pristovnik, ki že devet let živi na Švedskem. Za 4–6 oseb.

- 400 g govejega mesa
- 400 g mešanega mesa
- 1 dl smetane za kuhanje
- 1 dl drobtin, jajce
- 0,5 dl minerale vode
- 2 srednje velika kuhana krompirja
- 2 manjši čebuli
- žlica rjavega sladkorja
- 2 žlici sojine omake
- sol po okusu
- nekaj žlic olja (za peko)

Priprava:

1. Zmešamo drobtine, jajce, mineralno vodo in smetano. Tekočo zmes pustimo počivati vsaj 10 minut.

2. Medtem olupimo čebulo in jo na drobno nasekljamo ter popečemo, da zlato porumeni. Ko porumeni, ponev odstavimo z ognja.

Kuhan krompir olupimo in pretlačimo.

3. Zdaj vse, torej mleto meso, v uvodu omenjeno zmes, prepraženo čebulo, pretlačen krompir in vse drugo, navedeno med sestavinami, zmešamo v gladko zmes in solimo.

4. Oblikujemo lepe, majhne mesne kroglice, ki naj ne bodo težje od 25 do 30 g. Lažje bo, če jih bomo oblikovali z rokami, ki smo si jih zmočili s hladno vodo.

5. Kroglice polagamo v segreto ponev, v katero smo dodali nekaj olja (ali masla) in jih spečemo do lepe rjavkaste barve.

Če nismo pri volji, da bi delali ljubke majhne švedske kroglice, lahko naredimo bolj znane čufte (brez riža, seveda).

NASVET: Zakaj uporabimo sojino omako? »Da dobimo tisti pravi okus, da nas omami,« poudarja kuharski mojster Pristovnik. Kaj pa omaka? »Mesnih kroglic največkrat ne postrežemo z omako, če pa se zanjo odločimo, bo odlična že osnovna smetanova omaka. Najbolje je, da si pripravimo omako, ki nam je všeč,« svetuje mojster Boštjan Pristovnik (na sliki zgoraj).

PISMA BRALCEV

Bodo naši otroci še govorili slovensko?

Številnim se vprašanje morda zdi sporno, vendar se mi zdi, da je zelo aktualno. Celu zame.

Pred tremi leti sem postala stalna članica opernega ansambla Kraljeve opere v Stockholmu. Zaradi tega smo se z družino preselili več kot 2000 kilometrov stran na sever Evrope. Sprva je bilo težko. Z učenjem švedskega jezika je postalo vse lažje. A ena stalnica ostaja: doma govorimo samo slovensko. Pa boste rekli: Ja, tebi pa res ni težko ohranjati slovenskega jezika, saj ste "sveži" na Švedskem. Poleg tega sta oba Slovenca. No, zadnje čase opažam, da naš petletnik nevede meša švedske in slovenske besede. Pogosto reče: "Mami, poglej, to funka." Ali pa: "Mami, jaz bi pa jedel makarone in korv." Seveda ga vedno znova popravlja in ponavlja slovenske izraze. A vseeno sem se začela zavedati, da samo občasno gledanje slovenskih risank na spletu ali obiskovanje slovenskih uric, ki jih v Stockholmu preko društva Orfeum izvaja Danni Stražar, ne bo dovolj. Otrok je velik del dneva izpostavljen švedskemu jeziku, zato je moja dolžnost, da ga v prostem času učim slovenščino.

V veliko pomoč so nam revije, kot so Zmajček, Cicido, Ciciban, Mavrica in Pikapolonica. Nekaj revij dobimo pri slovenskih uricah, nekaj od prijateljev, preostalo pa sami kupimo, kadar smo v Sloveniji, ali pa prosimo mojo mami, da jih kupi vsak mesec. S sinom skupaj prebirava zgodbe in delava vaje v revijah. Tako se je mimogrede naučil pisati in brati po slovensko. Hvalabogu, da imamo slovenska društva in slovenske urice, pa seveda slovenski zbor Triglav. Tako se vsaj preko tega ohranja slovenski jezik tu na Švedskem. Vsaj to, če že nimamo veleposlaništva in skupnih slovenskih prostorov v posameznih krajih.

Vendar se je pojavil koronavirus in vse skupaj postavil na glavo. Srečanja v Slovenskem društvu v Stockholmu so trenutno v mirovanju, slovenske urice za najmlajše (preko slovenskega društva Orfeum) pa so marca odpadle, za april je bila zaradi obveznosti učiteljice že prej napovedana prekinitvev, maja pa so bile izvedene po prvotnem načrtu. Za nekatere otroke je to pomenilo prekinitvev učenja slovenskega jezika. Zato sem se odločila, da vam predstavim načine, kako še bolje ves čas ohranjati stik s slovenščino.

Tisti, ki ste večji iskanja po spletu, si odprite YouTube in vpišite "Pravljice za lahko noč". Na omenjeni platformi lahko najdete veliko starejših in novejših slovenskih pravljic. Še jaz sem jih poslušala kot otrok. Pa boste rekli: Naš otrok tega noče poslušati, kaj naj naredim? Preprosto: zvečer, ko se otrok uleže v posteljo, izberite pravljico in pritisnite play. Napravo dajte nekam, kamor otrok ne seže z rokami. Obenem poskrbite, da se ne bo igral z drugo igračo. Tako bo prisiljen poslušati pravljico tistih 15-20 minut. Mogoče bo najprej tarnal, da je ne mara ali da se mi zdi dolgočasna. V tem primeru lahko naredite plakat in po vsaki pravljici dovolite otroku, da za posamezno pravljico štampiljko ali nalepko v določen oken-

ček za tisti dan. Ali pa mu obljubite izlet konec meseca za določeno število pravljič. Bodite dosledni, poiščite način, kako ga boste motivirali. Najboljše je, da z otrokom poslušate pravljičico in kasneje skupaj obnovita zgodbo. S tem preverite, ali je otrok razumel zgodbo. Tudi sami boste od poslušanja pravljičice veliko odnesli, saj si s tem bogatite besedni zaklad. In verjemite, otrok bo mirnejši, ne bo toliko prerekanja in večerna rutina bo postala lažja. Za otroka in za vas.

Za mladostnike se prav tako na YouTubeu najdejo slovenski mladinski filmi. Kekec, Poletje v Školjki, Gremo mi po svoje, Sreča na vrvcih, Bratovščina sinjega galeba, Čisto pravi gusar je le nekaj primerov filmov od številnih drugih, ki si jih lahko skupaj z mladostnikom pogledate na omenjenem kanalu. Tudi za odrasle se tu najdejo slovenski filmi.

Za malo bolj sistematično učenje slovenskega jezika lahko obiščete spletno stran Centra za slovenščino kot drugi/tuj jezik <https://centerslo.si>. Tam si lahko brezplačno prenesete nekatere učbenike in delovne zvezke za učenje slovenskega jezika. Enkratna priložnost tudi za tiste Slovence, ki bi radi naučili slovensko svoje partnerje, ki niso Slovenci.

Elektronska gradiva za učenje slovenščine kot drugi in tuj jezik ponujajo tudi na spletni strani Javnega zavoda Cene Štupar - Center za izobraževanje Ljubljana:

<https://www.cene-stupar.si>.

Na spletni strani <https://www.slonline.si> si lahko več preberete o slovenščini in običajih. Ponujajo pa tudi prosto dostopni tečaj slovenskega jezika za tujce.

To je le nekaj namigov, kako se lahko doma učite slovensko. In poskrbite za to, da bodo naši otroci govorili slovensko. Starši in stari starši, odločitev je vaša. Če želite, da bo vaš otrok ali vnuk govoril slovensko, morate žrtvovati svoj prosti čas. Saj veste, slovenski pregovor pravi: Brez muje se še čevelj ne obuje. Načrtujte dneve tako, da boste ob vsaki priložnosti ponavljali slovenščino. Boljše to kot nič. Ko pa bo konec tega koronavirusa, se pa spet srečamo, se poveselimo, objamemo in zapojemo lepo slovensko domačo pesem.

Klementina Savnik

SMEH JE POL ZDRAVJA – ETT GOTT SKRATT FÖRLÄNGER LIVET

Dogodivščine iz življenja v karanteni ...

Sem si šel malo pozvonit na vrata, ker je dober občutek, ko dobiš obiske

*22. dan samoizolacije:

Skregal sem se s svojo, ker je odnesla smeti iz hiše. Bil sem namreč jaz na vrsti!!*

Kako imam ljubečo ženo. Ponoči sem se zbudil in mi je držala vzglavnik na obrazu, da se ne bi okužil s korono.

Predlagam nov izziv! Slikajte se s policajem v drugi občini.

*Zdaj, ko so v karanteni tisti, ki imajo rojstni dan, se jim vošči tako:

Želim ti zdravja, olja, kvasa, moke in paleta straniščnega papirja ...*

Kako prav pridejo maske nam grdim ... Če zdaj ne najdem sorodne duše, je ne bom NIKOLI.

Je rekel: Vse je za nekaj dobro ... tašča je iz druge občine

*Če v tem času vidite Štajerca s steklenico v roki, se ne prenaqlite – on ne pije, temveč nalaga antivirusni program! *

Vzel sem elastiko iz spodnjic, da si do konca sešijem masko. Zdaj mi maska lepo stoji, samo spodnjice mi ves čas dol padajo.

Prišli so čudni časi. Pred vhodom v banko piše: Obvezen vstop z masko in rokavicami.

*Kako gre svet naprej. Zdaj lahko učiteljico kar z daljincem izklopiš.

Ooo, kje so tisti časi, ko sem sama v šolo hodila.*

Samoizolacijski nasvet: Sami se ostrizite, pa ne boste hodili iz stanovanja še naslednjih štirinajst dni ...

Naš pes se je začel že skrivati pred nami, kajti vsak od nas ga želi 2 x na dan peljat na sprehod.

Vse celo leto varčuješ denar za morje, in na koncu ga porabiš za moko, kvas, in straniščni papir.

Najbolje je, da maske nosite tudi v stanovanju, sploh v kuhinji, da ne boste pojedli vsega kar vidite

Če ne bi bilo korone, bi vsi čakali, da bo 1 maj, da bomo prosti. Zdaj pa vsi čakamo 1. maj, da gremo končno delat.

Če vas v drugi občini hoče ustavit policija, pobegnite! Kazen zaradi občine je 400 €, za pobeg 250 €. Ne vprašajte, kako vem.

*Pravijo, da te čokolada naredi srečnega! Ali katera morda ve, koliko je moraš jesti?
Sem pri peti, pa ni še nič bolje.

*Nikar ne kličite policije zaradi čudnih ljudi, ki se gibljejo okoli vašega bivališča.
To so samo sosede brez ličila in urejene pričeske.

Kaj pa, če je vse res?

SVETOVNI DAN ČEBEL – 20. MAJA

Verjetno (kljub temu, da se je življenje nekoliko ustavilo v zadnjem času) vam v medjih ali družabnih omrežjih ni ušlo, da je bil 20. maja svetovni dan čebel. Našo naslovnico kraši fotografija slovenske čebele, »čebeljo temo« pa so tokrat dobili otroci (na koncu tega prispevka je tudi rešitev za nalogo), vendar ni mogoče mimo tega, da ne bi vsaj še nekaj malega objavili o čebelah, predvsem pa o Kranjski sivki. Kratek povzetek o tem je bil vzet s strani Medexa (www.medex.si)

Kranjska čebela - sivka, avtohtona slovenska čebela

Slovenija pokriva 0,004 odstotka zemeljskega površja, na katerem živi več kot 2 odstotka vseh znanih kopenskih živalskih vrst. Medonosna čebela kranjska sivka (*Apis mellifera carnica*) ima med slovenskimi avtohtonimi živalskimi vrstami posebno mesto in je tudi edina zaščiten avtohtona čebela v Evropski uniji.

Številni čebelarji širom po svetu so kranjsko sivko vzljubili predvsem zaradi njene mirnosti, delavnosti, trdoživosti, dobrega izkoriščanja gozdne paše in skromne porabe zimske zaloge hrane. V Sloveniji jo lahko srečate tako na sprehodu v naravi kot v mestih, kjer jim zavetje panja nudi vse več urbanih čebelarjev.

Kranjska sivka je precej temne barve. Prepoznali jo boste po izrazito dolgem rilčku in rjavosivih dlačicah na trupu.

Zanimivosti o čebelah

Čebele predstavljajo pomemben del prehranske verige. Od njihovega opraševanja je odvisna vsaka tretja žlica hrane.

V času glavne paše leti čebela iz panja do sedemnajstkrat na dan. Pri tem za vsak polet porabi približno pol ure.

Čebela z vsake paše prinese v medenem želodčku od 50 do 60 mg medicīne.

Ena čebela bi za 1 kg medu morala obiskati okoli 4 milijone cvetov, nabrati od 3 do 4 kg medicīne in opraviti 120.000 poletov. Ta pot bi bila enaka sedemkratnemu obsegu Zemlje.

Dve jedilni žlici medu bi čebelo napolnili z dovolj energije, da bi obkrožila svet.

* * *

Obstaja pa še neka posebnost: panjske končnic oz. poslikani čebelnjaki. To je tradicija, ki obstaja že dolgo, a prav zaradi nje so čebelnjaki v Sloveniji nekaj posebnega. Tudi to besedilo je v celoti mogoče najti na:

<https://worldbeeday.org/si/ali-ste-vedeli.html>

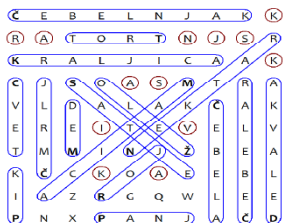
Posebnost slovenskega čebelarstva in umetnosti pa so tudi poslikane sprednje stene panjev, imenovane tudi panjske končnice, ali čelnice. Gre za ljudsko umetnost, ki se je na slovenskem razvila sredi 18. stoletja. Preprosti ljudski umetniki so na panjskih končnicah upodabljali motive iz bajk, povesti, mitologije, zgodovine svetega pisma ter resne in šaljive prizore iz vsakdanjega življenja. Redko so se upodabljali tudi prizori pokrajine. Tudi danes se številni čebelarji odločijo, da čebelarijo v panjih s poslikanimi sprednjimi stenami, spet drugi pa panje le enobarvno pobarvajo. Različne barve na sosednjih panjih pomagajo čebelarjem, da lažje najdejo svoj panj in da po pomoti ne zaidejo v sosednjega.

Čebeljak tako sestavljajo štirje elementi: čebele, panji, arhitektura in čebelar. Poleg kozolca tudi čebeljak predstavlja dragulj slovenske arhitekture. Kot slovensko kulturno dediščino ga moramo spoštovati in ohranjati.

Veliko vlogo v razvoju čebelarstva pri nas in po svetu ima Anton Janša, kateri je bil prvi čebelarški učitelj na svetu. Po njegovi zaslugi in po zaslugi številnih drugih, ki so prišli za njim je Slovenija ena od dežel, kjer je čebelarstvo močno razvito in kjer se ceni in spoštuje pomen čebele in njenih darov. Z razvojem znanj in veščin na področju čebelarstva se pomembno prispeva k razvoju in spodbujanju tega področja v svetu. Zato se je na pobudo Čebelarске zveze Slovenije odločila in predlagala obeleževanje Svetovnega dne čebel. Na pobudo Slovenije je generalna skupščina Organizacije združenih narodov (OZN) 20. decembra 2017 soglasno sprejela resolucijo, s katero je 20. maj razglasila za svetovni dan čebel.

**Rešitev za otroški rebus:

REŠITEV:

GESLO: KRANJSKA SIVKA

Za konec pa - ja, tudi konec bo nekoliko drugačen. Vsem, ki ste v zadnjih mesecih ostajali bolj doma, s to številko prinašamo nekaj fotografij iz Švedske (nekaj rož, nekaj Stockholma, malo Göteborga). Za vas sva jih ujela Zvone P. in Danni S.

Slovensko GLASILO - Slovenska BLADET

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige
Box 145, 731 23 Köping
www.slovenskazvezanasvedskem.com

Predsednik / Ordförande: Alojz Macuh; slovenska.riksforbundet@gmail.com

Telefonska številka: +46 (0) 736003092

NASLOVI – ADRESSER

KLUB KULTURE SLOVENIJA

Preds: Karli Zunko
c/o Karli Zunko,
Norra Torggatan 17, 640 30 Hälleforsnäs
slovensko.drustvo@gmail.com

IVAN CANKAR

Preds. Ivan Zbasnik, 035- 21 12 94
Meteorvägen 17, 302 35 Halmstad
il.zbasnik@bahnhof.se

SD SIMON GREGORČIČ

Preds. Alojz Macuh,
Scheelegatan 7, 731 32 Köping
aa.macuh@gmail.com
<http://antonbreznik.wixsite.com/simon>

KD SLOVENIJA

Preds. Miran Rampre,
073-384 08 23

SLOVENSKI DOM

Preds. Jože Zupančič, 031-98 19 37
Parkgatan 14, 411 38 Göteborg
marianne.ratajc@byggnads.se

SLOVENSKO VELEPOSLANIŠTVO

Amaliegade 6, 2. Floor
1256 Köpenhamn, Danmark
Tel: 0045 33 73 01 20, 0045 33 73 01 22
sloembassy.copenhagen@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Preds. Lado Lomšek, 031-46 26 87
c/o Lomšek
Stora björn 33, 415 16 Göteborg
ladolomsek2@gmail.com

SD PLANIKA

Preds. Rudolf Belec, 040-21 80 48
Mobilni telefon: 0709-535401
V:a Hindbyvägen 18, 214 58 Malmö
kontakt@planika.se
www.planika.se

SD STOCKHOLM

Preds. Rok Ogrin
c/o Rok Ogrin, Esplanaden 12 C,
761 45 Norrtälje
slovdrustvo.stockholm@gmail.com
[http://slovenskodrustvostockholm.
weebly.com/](http://slovenskodrustvostockholm.weebly.com/)

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

Preds. Danni Stražar
c/o Bencek-Budja
Nattljusgården 28 B, 261 72 Häljarp
orfeum.slosve@gmail.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA

Parkgatan 14, 411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 0708278757
zvone.podvinski@rkc.si

Tisk/tryck: Grafika Gracer d.o.o., Celje, Slovenija/Slovenien

